

Certifikační schéma pro metrologickou funkci v subjektu provádějícím úřední měření

Účel, cíle a určení certifikačního schématu

Mezi nejvýznamnější faktory ovlivňující proces měření a relevantnost jeho výsledků patří správnost použitého měřidla (počínaje jeho volbou až po zajištění jeho metrologické návaznosti na patřičné úrovni), způsob použití měřidla pro realizaci procesu měření a v neposlední řadě postup vyhodnocení a sdělování výsledků měření. Tato úloha je obzvláště významná v případech, kdy výsledky měření mají využití ve společensky zvláště citlivých záležitostech, jako jsou soudní spory, ochrana zdraví či životního prostředí apod., tedy v záležitostech, kdy se využívá jako důkazní materiál výstup měření prezentovaný dokumentem s významem a statutem tzv. *veřejné listiny*. K této potřebě společnosti přihlíží i národní metrologický systém České republiky, který jako jeden ze svých prvků zavedl výkon *úředního měření*, a to cestou ustanovení § 21 zákona č. 505/1990 Sb., o metrologii, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o metrologii“).

Pro provádění této společensky významné činnosti si stát vyhradil právo zmocnit subjekty, jež touto činností pověří, a to formou *autorizace k výkonu úředního měření*. Těmito subjekty jsou právnické a podnikající fyzické osoby, jejichž pověřování v souladu s § 21 zákona o metrologii provádí formou autorizace v zastoupení státu Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví. S ohledem na společenský význam úředního měření a jeho hospodářské a společenské důsledky, stanovuje zákon o metrologii požadavky, které musí uchazeč o autorizaci k úřednímu měření splnit, a její držitel trvale dosahovat jako důkaz své metrologické, technické a personální způsobilosti pro výkon této *delegované činnosti státní správy*. Ustanovení § 21 zákona o metrologii uvádí jako jednu z kategorií záruk kvalifikovaného úředního měření a úkolů autorizujícího orgánu prověření **kvalifikace úředního měřiče doloženého certifikátem způsobilosti vydaným akreditovanou osobou**.

Oprávnění a odpovědnosti pro tuto funkci, k níž se přirozeně vztahují i požadavky na kvalifikaci, se dále odvozuji z prováděcích předpisů (MPM 13 a MP 020), které jsou v oblasti autorizace podle § 21 zákona o metrologii aplikovány. K tomuto certifikačnímu schématu se vztahují prováděcí **Programy certifikace**, které doplňují a propracovávají toto certifikační schéma detailními požadavky na znalosti zvláštních právních předpisů, technických norem a metod měření, vždy ve vztahu ke konkrétnímu oboru úředního měření, který má být předmětem odborné činnosti držitele *Certifikátu*.

Specifikace certifikované metrologické funkce

Certifikační schéma je určeno pro pracovníky subjektů autorizovaných ÚNMZ k výkonu úředního měření. Pracovníci mohou žádat o certifikaci odborné způsobilosti pro metrologickou funkci:

– **pracovník provádějící úřední měření**

pracovník prokazující svoji odbornou způsobilost *Certifikátem* kvalifikační úrovně „D“, který má předpoklady k samostatnému provádění certifikované činnosti v oblasti úředního měření včetně úplného dokladování prováděné činnosti.

Vzdělání a praxe

Požadavky na vzdělání nejsou pro účely této certifikace explicitně stanoveny (jsou plně v kompetenci managementu subjektu), avšak je specifikována minimální dosažená úroveň vzdělání a minimální délka praxe v daném oboru, resp. v dané činnosti.

Požadavky se stanovují takto:

Kvalifikační úroveň - certifikovaná metrologická funkce	Požadované vzdělání	Požadavky na praxi v předmětném oboru měření
D Pracovník provádějící úřední měření	V / ÚSO / ÚS / SO	1 rok

Výjimkou je požadavek na účast na školení výrobce/dodavatele měřidla u uchazečů o *Certifikát* k výkonu úředního měření u nově zakládaných subjektů, kde je toto školení podmínkou pro upuštění od požadavku na praxi.

Žadatel s žádostí o certifikaci přikládá kopii dokladu o svém nejvyšším dosaženém vzdělání a prokazuje dobu odborné praxe potvrzením zaměstnavatele nebo čestným prohlášením obsahujícím ověřitelné údaje (např. formou referenčních zakázek či odběratelských subjektů prováděných odborných činností žadatele).

Výcvik

V praxi může účast na odborném školení za účelem získání nových a zejména aktuálních znalostí v oboru být výhodou z hlediska prokázání splnění požadavků certifikačního schématu, avšak rozhodně není podmínkou pro zahájení procesu certifikace či udělení *Certifikátu*.

Požadavky na schopnosti a nezbytné předpoklady

Hospodářské, bezpečnostní a podobné důsledky použití výsledků úředního měření mohou být v praxi závažné. Proto je nezbytné, aby certifikovaná osoba prováděla stanovené činnosti nejen kvalifikovaně, včetně volby relevantních metod měření vhodných pro daný účel úředního měření, ale i pečlivě, důsledně a s vědomím důležitosti (delegace výkonu státní správy) a potenciálních důsledků. Tyto principy jsou zahrnuty do požadavků na odborné znalosti; jiné zvláštní požadavky na schopnosti a zvláštní předpoklady nejsou pro uvedenou certifikovanou funkci stanoveny.

Požadavky na znalosti při certifikaci

Za základní se považuje znalost zákona č. 505/1990 Sb., o metrologii, ve znění pozdějších předpisů a navazujících prováděcích vyhlášek Ministerstva průmyslu a obchodu. Znalost relevantních předpisů, dokumentů a norem je specifikována v dokumentu 0320-PC-0100 *Požadavky na úroveň znalostí legislativy, předpisů a norem*.

Proces certifikace

Proces certifikace, který je podrobně popsán v *Programu certifikace*, zahrnuje prověření:

- znalostí z legislativy v metrologii (test a ústní zkouška);
- znalostí z všeobecné metrologie a systému managementu kvality (písemná zkouška a ústní zkouška);
- odborných znalostí (písemná zkouška a ústní zkouška);
- praktických dovedností (praktická zkouška spočívající v předvedení měření ze všech oborů, které jsou je předmětem certifikace, s výjimkou měření založeného na stejném principu v rámci jednoho oboru, kdy pro splnění požadavků je dostačující provedení praktické zkoušky pouze jednoho druhu měření z tohoto oboru).

V případě splnění požadavků je uchazeči vydán *Certifikát* kvalifikační úrovně „D“ s platností pět let.

V případě nesplnění požadavků může uchazeč požádat o opakování certifikace v plném rozsahu v novém termínu.

V případě částečného nesplnění požadavků na certifikaci (neuspění v jedné ze samostatně hodnocených částí zkoušky) bude uchazeči umožněno opakování pouze této části.

Tyto úkony jsou zpoplatněny a účtovány jsou i náklady za rozpracovaný, ale nedokončený proces certifikace.

Proces certifikace musí být ukončen do šesti měsíců ode dne konání první zkoušky, jinak musí být certifikace opakována v plném rozsahu výše uvedených požadavků.

Po dobu platnosti *Certifikátu* se provádí dozor nad výkonem činností certifikovaných pracovníků vyhodnocováním informací z:

- dotazníku vyplněného a odeslaného držitelem *Certifikátu* průběžně při změně údajů o držiteli *Certifikátu* a při uplatnění žádosti o recertifikaci;
- výsledku činností ČMI při periodickém posuzování technického a metrologického vybavení a prověření odborné způsobilosti úředního měřiče jednou za pět let a průběžně při jakékoli změně podmínek autorizace subjektu k úřednímu měření, popř. z výsledků kontrolních činností ÚNMZ;
- výsledků dohledů nad činnostmi autorizovaných subjektů prováděných ČMI nebo z výsledků státního metrologického dozoru prováděného ÚNMZ, popř. ČMI;
- výsledků porovnávacích měření organizovaných ČMI.

Aktivní dozor na místě provádí certifikační orgán mimořádně na základě uplatněné stížnosti zákazníkem nebo na základě informací z výsledků činností činností ČMI či ÚNMZ.

Proces recertifikace

Při recertifikaci s prodloužením platnosti *Certifikátu* o pět let, pokud se nemění rozsah certifikace, se prověřují

- znalosti z legislativy v metrologii (test a ústní zkouška)
- znalosti z všeobecné metrologie a systému managementu kvality (písemná zkouška a ústní zkouška)
- praktické dovednosti (praktická zkouška spočívající v předvedení měření ze všech oborů, které jsou je předmětem certifikace, s výjimkou měření založeného na stejném principu v rámci jednoho oboru, kdy pro splnění požadavků je dostačující provedení praktické zkoušky pouze jednoho druhu měření z tohoto oboru).

Podmínkou prodloužení platnosti *Certifikátu* je trvalý výkon certifikované funkce.

V případě splnění požadavku na recertifikaci je uchazeči vydána nová verze *Certifikátu* s prodlouženou platností o pět let.

V případě nesplnění požadavků na certifikaci může uchazeč požádat o opakování recertifikace v plném rozsahu v novém termínu. V případě částečného nesplnění požadavků na recertifikaci (neuspění v jedné ze samostatně hodnocených částí zkoušky) bude uchazeči umožněno opakování pouze této části.

V případě změny rozsahu *Certifikátu*, např. při zásadní změně principu měření nebo na základě požadavku držitele *Certifikátu*, může být při recertifikaci rozsah *Certifikátu* rozšířen o další obor úředního měření.

Rozšíření rozsahu *Certifikátu* může být provedeno i mimo řádný termín recertifikace. V tomto případě se provede pouze prověření odborných znalostí (písemná zkouška a ústní zkouška) a prověření praktických dovedností. V případě splnění požadavků je vydán *Certifikát* s novou specifikací rozsahu, ale s původní platností.

Tyto úkony jsou zpoplatněny a účtovány jsou i náklady za rozpracovaný, ale nedokončený proces recertifikace.

Proces recertifikace musí být ukončen do šesti měsíců ode dne konání první zkoušky, jinak bude recertifikace opakována v plném rozsahu výše uvedených požadavků.

Pozastavení platnosti *Certifikátu*

Pokud je prokázáno, že držitel *Certifikátu* nedodržuje zásady správného použití *Certifikátu*, nebo že certifikovanou funkci nevykonává, popř. nevykonává trvale, může být platnost *Certifikátu* pozastavena.

Důvodem k pozastavení platnosti *Certifikátu* může být

- pozastavení autorizace k výkonu úředního měření,
- provádění výkonu úředního měření způsobem neodpovídajícím stanoveným postupům,
- provádění výkonu úředního měření mimo rozsah způsobilosti uvedené v *Certifikátu* nebo mimo rozsah autorizace,
- zjištění vážných neshod při dohledu nebo státním metrologickém dozoru,
- identifikace zjištění prokazujících nedodržování zásad správného použití *Certifikátu*,

a to na dobu do odstranění nedostatků.

Odejmutí *Certifikátu*

V případě zjištění, že držitel *Certifikátu*

- neplní podmínky pro obnovení platnosti *Certifikátu*, tj. ve stanovené době neodstranil nedostatky,
- opakovaně porušil či porušuje zásady správného použití *Certifikátu*,
- dlouhodobě neprovádí činnost, pro kterou byl certifikován, nebo
- v *Certifikátu* jsou provedeny neoprávněné změny,

pak certifikační orgán může *Certifikát* odejmout.

Validace certifikačního schématu

Vlastníkem certifikačního schématu je Český metrologický institut.

Přezkoumávání aktuálnosti certifikačního schématu provádí pracovníci vrcholového vedení Certifikačního orgánu pro certifikaci pracovníků (COP).

Datum vydání: viz elektronický podpis

Zpracovala: Ing. Helena Baráková, vedoucí COP

Schválil:

elektronicky podepsáno dne 22. 7. 2025

doc. RNDr. Jiří Tesař, Ph.D.

generální ředitel Českého metrologického institutu